

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU
ZAISTNIENIA KRYZYSU PSYCHICZNEGO U UCZNIA,
RYZYKA PRÓBY SAMOBÓJCZEJ, ZACHOWAŃ
AUTODESTRUKCYJNYCH (DEKLAROWANIE
SAMOBÓJSTWA PRZEZ UCZNIA, PRÓBA
SAMOBÓJCZA LUB SAMOBÓJSTWO UCZNIA)

W ZESPOLE SZKÓŁ

IM. MACIEJA RATAJA W GOŚCINIE

§ 1

Każdy pracownik szkoły (pedagogiczny i niepedagogiczny) ma obowiązek zareagowania na wszelkie sygnały o kryzysie psychicznym, ryzyku zachowania autodestrukcyjnego u ucznia oraz na niepokojące zachowania uczniów mogące wskazywać na zamiary samobójcze. W przypadku zaobserwowania lub posiadania informacji, że uczeń planuje podjąć lub podjął próbę samobójczą, każdy pracownik powinien niezwłocznie poinformować o tym psychologa/pedagoga szkolnego oraz dyrektora szkoły. W sytuacjach kryzysowych zwoływany jest Zespół Kryzysowy, w którego skład wchodzi: dyrektor, psycholog, pedagog, wychowawca.

§ 2

Postępowanie w przypadku stwierdzenia występowania u ucznia czynników wskazujących na kryzys psychiczny, ryzyko zachowań samobójczych lub autodestrukcyjnych. Do zachowań, które powinny zaniepokoić pracowników szkoły, gdyż mogą wskazywać na powyższe należą:

- mówienie o poczuciu beznadziejności, bezradności, braku wyjścia z sytuacji,
- podejmowanie zachowań ryzykownych: samookaleczenie się, autoagresja w różnych formach,
- długotrwały stan smutku, przygnębienia, płaczliwość,
- obojętność, ahedonia,
- problemy ze snem, odżywianiem,
- izolowanie się, zamykanie się w sobie, wycofanie,
- rezygnacja z zajęć, w które dotychczas był zaangażowany,
- duża zmienność nastroju i emocji,
- istotne zmiany w zachowaniu i funkcjonowaniu w domu, w szkole,
- wzrost impulsywności, nagłe impulsywne działania, akty agresji i przemocy, zachowania buntownicze, zwiększona drażliwość, podatność na irytację, trudność w kontroli emocji,
- odrzucanie pomocy, poczucie, że udzielenie pomocy jest już niemożliwe,
- zachowania unikowe i ucieczkowe (związane z dużym napięciem emocjonalnym), absencja w szkole,
- oskarżanie się, poczucie winy, poczucie bycia złym człowiekiem, ciężarem dla innych, lęk,
- stan świadczący o zmęczeniu i niemocy,

- wypowiadanie, zapisywanie komunikatów świadczących o myślach i planach samobójczych,
- zainteresowanie lub wręcz zabsorbowanie śmiercią,
- poszukiwanie informacji, w jaki sposób odebrać sobie życie,
- gromadzenie leków, potrzebnych przedmiotów, narzędzi,
- pisanie listów pożegnalnych,
- pozbywanie się osobistych i ważnych dla ucznia przedmiotów.

Każdy, kto zauważy niepokojące sygnały, zobowiązany jest zgłosić swoje obserwacje wychowawcy ucznia lub pedagogowi/psychologowi. Po odebraniu zgłoszenia pedagog/psycholog szkolny lub wychowawca w porozumieniu ze specjalistami szkolnymi dokonują diagnozy zgłoszenia oraz sytuacji szkolnej i rodzinnej ucznia. Psycholog bądź pedagog udzielają wsparcia emocjonalnego. Jeśli uznają, że zachodzi taka potrzeba, kontaktują się z rodzicami w celu ustalenia przyczyny niepokojących zmian w zachowaniu ucznia. Jeżeli wspólne ustalenia potwierdzają obawy o zagrożeniu, informacja przekazywana jest dyrektorowi szkoły. Jeżeli występuje konieczność powoływany jest Zespół Kryzysowy. Wraz z rodzicami ustalone są zasady postępowania wobec ucznia: sposób i zakres kontaktów z rodzicami, a także pomoc psychologiczno-pedagogiczna na terenie szkoły lub poza nią. Jeśli uznają, że zachodzi taka potrzeba, psycholog/pedagog zaleca rodzicom konieczność konsultacji z odpowiednimi specjalistami poza szkołą.

§ 3

Postępowanie w przypadku posiadania informacji, że uczeń zamierza popełnić samobójstwo (informacja od samego ucznia, kolegów, rodziny, osób postronnych). Pracownik, który otrzymał informację o zamiarze popełnienia samobójstwa przez ucznia, stara się natychmiast odnaleźć ucznia i powiadomić o sytuacji jego wychowawcę lub pedagoga/psychologa szkolnego. Po odnalezieniu ucznia nie pozostawiają ucznia samego, lecz próbują przeprowadzić go w ustronne, bezpieczne

miejsce. Informują o zaistniałej sytuacji dyrektora szkoły. Po zdiagnozowaniu sytuacji zagrożenia jeśli jest to konieczne, wzywają Pogotowie Ratunkowe i informują o zaistniałej sytuacji rodziców ucznia. Uczeń powinien natychmiast zostać objęty indywidualną specjalistyczną opieką psychologiczną i psychoterapeutyczną (poza szkołą). Jeśli uznają, że zachodzi taka potrzeba, wskazują rodzicom konieczność skontaktowania się z lekarzem psychiatrą dzieci i młodzieży.

§ 4

Postępowanie w przypadku podjęcia przez ucznia próby samobójczej na terenie szkoły. Pracownik, po otrzymaniu informacji o próbie samobójczej ucznia, stara się natychmiast go odnaleźć. Po odnalezieniu ucznia ustala i potwierdza rodzaj zdarzenia, nie pozostawia ucznia samego. Usuwa przedmioty umożliwiające ponowienie próby. Stara się dyskretnie przeprowadzić ucznia w bezpieczne, ustronne miejsce. Jeśli zachodzi taka potrzeba, udziela pierwszej pomocy przedmedycznej. Kiedy pojawi się taka możliwość, powiadamia lub zleca powiadomienie o zdarzeniu dyrektora szkoły. Jeżeli zachodzi taka potrzeba, wzywa pogotowie ratunkowe, policję. Jeśli to możliwe, powinien zadbać, aby interwencja służb przebiegała dyskretnie. Dyrektor szkoły niezwłocznie zawiadamia rodziców/opiekunów prawnych ucznia. O próbie samobójczej dyrektor informuje Radę Pedagogiczną pod rygorem tajemnicy służbowej, w celu podjęcia wspólnych działań oraz obserwacji zachowania ucznia po jego powrocie do szkoły przez wszystkich nauczycieli. Pedagog/psycholog szkolny planuje dalszą strategię postępowania w oparciu o zalecenia specjalisty (psychiatry), jeśli takie są. Ponadto przekazuje rodzicom informacje o możliwościach uzyskania pomocy psychologiczno-pedagogicznej poza szkołą.

§ 5

Postępowanie w przypadku podjęcia przez ucznia próby samobójczej poza terenem szkoły. Jeśli próba samobójcza ma miejsce poza szkołą, a rodzic poinformował szkołę, dyrektor szkoły lub pedagog/psycholog przekazują rodzicom informacje dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej. O próbie samobójczej dyrektor informuje Radę Pedagogiczną pod rygorem tajemnicy służbowej, w celu podjęcia wspólnych działań oraz obserwacji zachowania ucznia po jego powrocie

do szkoły przez wszystkich nauczycieli. Pedagog/psycholog szkolny planuje dalszą strategię postępowania w oparciu o zalecenia specjalisty (psychiatry), jeśli takie są. Ponadto przekazuje rodzicom informacje o możliwościach uzyskania specjalistycznej pomocy poza szkołą.

§6

Postępowanie w przypadku powrotu ucznia do szkoły po powziętej próbie samobójczej. Przed powrotem do szkoły po powziętej próbie samobójczej konieczne jest dostarczenie przez rodziców ucznia informacji/zaświadczenia od lekarza psychiatry o braku przeciwwskazań do uczenia się dziecka na terenie szkoły w grupie klasowej. Pedagog / psycholog szkolny we współpracy z wychowawcą otaczają ucznia wzmożoną opieką np. poprzez udzielenie wsparcia w postaci rozmów oraz ustala z rodzicami zasady wzajemnych kontaktów w celu monitorowania problemów ich dziecka. W przypadku uzyskaniu ze szkoły informacji o zaistnieniu przesłanek mogących świadczyć o pogorszeniu stanu zdrowia ucznia, rodzic ma obowiązek odebrać dziecko ze szkoły i skorzystać z pomocy odpowiedniego specjalisty.

§7

Postępowanie w przypadku śmierci samobójczej ucznia. W przypadku śmierci ucznia w wyniku samobójstwa dyrektor szkoły informuje organ prowadzący i nadzorujący szkołę o zaistniałej sytuacji. W przypadku śmierci ucznia w wyniku samobójstwa wychowawcy klas przekazują wiadomość na forum swoich klas , najlepiej jednocześnie (należy unikać przekazywania informacji na forum szkoły). W komunikacie skierowanym do uczniów należy:

- ograniczyć się do absolutnego minimum,
 - unikać sensacyjnego rozgłosu,
 - nie wspominać ani nie opisywać metody samobójstwa oraz miejsca, w którym je popełniono,
 - unikać gloryfikowania ucznia,
 - położyć nacisk na żałobę po śmierci, cierpienie ludzi z najbliższego otoczenia (konsekwencje dla osób, które pozostały).
- Pedagog/psycholog szkolny udziela pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom szkoły. Przekazują informacje o dostępnej

pomocy – lista dostępnych placówek z aktualnymi adresami i numerami telefonów oraz telefonów zaufania. Zorganizowanie w jak najkrótszym czasie zajęć o charakterze psychologicznym dla grupy, która najczęściej przebywała ze zmarłym dzieckiem i najlepiej je znała, najlepiej by byli to specjaliści zewnętrzni. Szkoła ściśle współpracuje z właściwymi instytucjami.

§8

W przypadku zaistnienia omówionych sytuacji działa Zespół Kryzysowy, powoływany przez dyrektora, do którego zadań należy: Ustalenie, które z sygnałów ostrzegawczych występują u danego ucznia. Analiza sytuacji szkolnej i rodzinnej ucznia w oparciu o dostępne w szkole informacje, w celu wstępnego ustalenia przyczyn złej kondycji psychicznej ucznia. Kontakt z rodzicami w celu przekazania informacji o zagrożeniu oraz podjęcie z nimi współpracy zmierzającej do ustalenia przyczyn zmian w zachowaniu ucznia. Udzielanie pierwszego wsparcia rodzinie ucznia oraz wskazanie placówki, gdzie może ona uzyskać specjalistyczną pomoc. Ustalenie z rodzicami zasady wzajemnych kontaktów w celu monitorowania problemów ucznia.

§9

Fachową, bezpłatną pomoc psychologiczną 7 dni w tygodniu i przez 24 godziny na dobę, uzyskasz dzwoniąc pod numer:

- **116 111** – telefon zaufania dla dzieci i młodzieży Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę
- **800 12 12 12** – dziecięcy telefon zaufania Rzecznika Praw Dziecka. Mogą dzwonić również osoby dorosłe, aby zgłosić problemy dzieci
- **800 12 00 02** – ogólnopolski telefon dla ofiar przemocy w rodzinie „Niebieska Linia”
- **112** - numer alarmowy w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia.

§9

Świadczenia psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży są realizowane na trzech poziomach.

Gdy zauważone zostaną u dziecka niepokojące objawy natury psychologicznej, pierwsze kroki skierowane powinny być do ośrodków pomocy środowiskowej,

które są najbliżej pacjentów. Pomoc jest udzielana bezpłatnie, finansuje ją NFZ. Nie potrzeba skierowania. To tzw. I poziom w trzystopniowym modelu opieki psychologicznej i psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży.

- **I poziom:** Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży – Poradnia psychologiczna dla dzieci: psycholog, psychoterapeuta, terapeuta środowiskowy.

W stanach wymagających konsultacji z lekarzem psychiatrą należy skierować się z dzieckiem do Centrów Zdrowia Psychicznego, które są II poziomem opieki. Tu także leczenie jest bezpłatne, finansuje je NFZ. Nie potrzebujesz skierowania.

- **II poziom:** Centrum Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży – Poradnia zdrowia psychicznego dla dzieci: psychiatra dzieci i młodzieży, psycholog, psychoterapeuta, Oddział dzienny.

Jeżeli dziecko wymaga leczenia całodobowego, zostanie skierowany na III poziom. **To już leczenie w szpitalnym oddziale psychiatrycznym. Tu skierowanie jest wymagane.**

- **III poziom:** Ośrodek Wysokospecjalistycznej Całodobowej Opieki Psychiatrycznej – Izba Przyjęć, Oddział psychiatryczny dla dzieci.